

MVŠO

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Makroekonomie – téma 9

Doc. Ing. Jarmila Zimmermannová, Ph.D.
LS 2022
Olomouc

Témata přednášek

1. Úvod do makroekonomie, makroekonomické ukazatele (17.2.2022)
2. HDP, metody výpočtu (24.2.2022)
3. Spotřeba, úspory, investice – modely ekonomiky (3.3.2022 - RŠ)
4. Agregátní poptávka a nabídka (10.3.2022)
5. Hospodářské cykly, ekonomický růst (17.3.2022)
6. Peníze a monetární politika (24.3.2022)
7. Fiskální politika (31.3.2022 - RŠ)
8. Hospodářská politika (14.4.2022)
9. **Nezaměstnanost (21.4.2022)**
10. Inflace (28.4.2022 - RŠ)
11. Mezinárodní obchod a směna (5.5.2022 - RŠ)
12. Platební bilance (12.5.2022)

Nezaměstnanost

Jak na tom jsme a budeme – duben 2022

Hlavní makroekonomické indikátory

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2021	2022
								Aktuální predikce	Minulá predikce	
Nominální hrubý domácí produkt	<i>mlrd. Kč, b.c.</i>	5 111	5 410	5 790	5 694	6 121	6 618	7 135	6 103	6 617
	<i>růst v % , b.c.</i>	6,5	5,8	7,0	-1,7	7,5	8,1	7,8	7,2	8,4
Reálný hrubý domácí produkt	<i>růst v % , s.c.</i>	5,2	3,2	3,0	-5,8	3,3	1,2	3,6	2,9	3,1
Spotřeba domácností	<i>růst v % , s.c.</i>	4,0	3,5	2,7	-6,8	4,4	0,5	4,5	4,8	2,3
Spotřeba vládních institucí	<i>růst v % , s.c.</i>	1,8	3,8	2,5	3,4	3,0	1,0	1,0	1,9	0,4
Tvorba hrubého fixního kapitálu	<i>růst v % , s.c.</i>	4,9	10,0	5,9	-7,5	0,6	2,2	5,9	0,8	5,4
Příspěvek čistých vývozu k růstu HDP	<i>p.b., s.c.</i>	1,2	-1,2	0,0	-0,5	-3,8	0,1	0,2	-3,0	0,6
Příspěvek změny zásob k růstu HDP	<i>p.b., s.c.</i>	0,5	-0,5	-0,3	-0,8	4,3	0,0	-0,4	3,2	0,0
Deflátor HDP	<i>růst v %</i>	1,3	2,6	3,9	4,4	4,0	6,9	4,1	4,1	5,2
Míra inflace spotřebitelských cen	<i>průměr v %</i>	2,5	2,1	2,8	3,2	3,8	12,3	4,4	3,8	8,5
Zaměstnanost (VŠPS)	<i>růst v %</i>	1,6	1,4	0,2	-1,3	-0,4	1,2	0,2	-0,4	1,1
Míra nezaměstnanosti (VŠPS)	<i>průměr v %</i>	2,9	2,2	2,0	2,6	2,8	2,5	2,6	2,8	2,3
Objem mezd a platů (dom. koncept)	<i>růst v % , b.c.</i>	9,2	9,6	7,8	0,2	6,6	6,0	6,2	5,7	5,4
Saldo běžného účtu	<i>% HDP</i>	1,5	0,4	0,3	2,0	-0,8	-2,2	-1,9	-1,0	-1,3
Saldo sektoru vládních institucí	<i>% HDP</i>	1,5	0,9	0,3	-5,8	-5,9	-4,5	-3,2	-6,1	.
Předpoklady:										
Měnový kurz CZK/EUR		26,3	25,6	25,7	26,4	25,6	24,4	24,2	25,6	24,4
Dlouhodobé úrokové sazby	<i>% p.a.</i>	1,0	2,0	1,5	1,1	1,9	3,9	3,6	1,9	3,3
Ropa Brent	<i>USD/barel</i>	54	71	64	42	71	105	91	71	76
HDP eurozóny	<i>růst v % , s.c.</i>	2,8	1,8	1,6	-6,5	5,3	2,6	2,9	5,1	3,9

Zdroj: ČNB, ČSÚ, Eurostat, U. S. Energy Information Administration. Výpočty a predikce MF ČR.

Box 1: Dopad migrační vlny z Ukrajiny na spotřebu domácností

Úspěšná integrace uprchlíků z Ukrajiny představuje značnou výzvu, hlavně v oblasti bydlení, vzdělávání a zdravotní péče. Pro veřejné finance půjde o dodatečné krátkodobé zvýšení nákladů, situace by však z ekonomického hlediska mohla být značným přínosem. Díky zapojení občanů Ukrajiny na českém trhu práce by se mohly zmírnit existující nerovnováhy mezi poptávkou a nabídkou. Daně a příspěvky na sociální zabezpečení odvedené z jejich výdělků pak posílí příjmovou stranu veřejných rozpočtů. V neposlední řadě budou uprchlíci z Ukrajiny v české ekonomice vystupovat jako spotřebitelé, což podpoří hospodářskou aktivitu a dále zvýší daňové příjmy.

Úvodem je třeba zdůraznit, že ukrajinští uprchlíci budou během prvního roku pobytu v ČR klasifikováni jako nerezidenti. Jejich spotřební výdaje realizované v ČR tedy sice budou součástí spotřeby domácností v domácím pojetí (výdaje rezidentů i nerezidentů v tuzemsku), nebudou však zahrnuty do spotřeby domácností v národním pojetí (výdaje rezidentů v tuzemsku a v zahraničí). V rámci výdajové metody odhadu HDP tedy tyto výdaje zpočátku nebudou zachyceny ve spotřebě domácností (v národním pojetí), nýbrž ve vývozu zboží a služeb. Spotřebitelské výdaje uprchlíků z Ukrajiny budou totiž v naprosté většině případů představovat transakci mezi rezidentskou a nerezidentskou jednotkou, optikou národních účtů se proto bude jednat o zahraniční obchod.

Zde prezentovaný rámcový odhad posílení spotřeby z titulu imigrační vlny z Ukrajiny se opírá o následující faktory:

- počet příchozích žen a mužů, včetně členění do hlavních věkových kategorií (viz kapitolu 1.5);
- počet uprchlíků, kteří si v ČR najdou práci;
- jejich průměrnou (hrubou i čistou) mzdu;
- sklon ke spotřebě;
- výši a podmínky čerpání tzv. humanitární dávky a dalších sociálních dávek.

Předpokládáme, že v průběhu letošního roku emigruje z Ukrajiny do ČR 325 tis. lidí, z čehož téměř 180 tis. bude v produktivním věku. Podle údajů Ministerstva vnitra jsou přibližně čtyři pětiny dospělých uprchlíků ženy. S tímto relativním zastoupením žen (80 %) a mužů (20 %) mezi uprchlíky v produktivním věku pracujeme i v našem odhadu.

Při stanovení počtu Ukrajinců, kteří na českém trhu práce naleznou uplatnění, vycházíme z výsledků VŠPS. Míra zaměstnanosti cizinců ze zemí mimo EU ve věku 20–64 let, kteří žili v ČR, v roce 2020 činila 93,2 % u mužů, resp. 71,2 % u žen. Uprchlíci na českém trhu práce se však budou potýkat s jazykovou bariérou, někteří z nich navíc nemusejí mít o práci v ČR zájem (např. kvůli jejich přesvědčení, že se brzy na Ukrajinu vrátí). Předpokládáme proto, že míra zaměstnanosti příchozích z Ukrajiny bude postupně narůstat a ve 4. čtvrtletí 2023 dosáhne výše uvedených hodnot snížených o 5,0 p. b. Do konce příštího roku by tak na trhu práce mělo nalézt uplatnění cca 93 tis. žen a 33 tis. mužů z Ukrajiny.

Trh práce ČR (1)

Tabulka 3.3.1: Trh práce – roční

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
								Predikce	Predikce	Výchled	Výchled
Výběrové šetření pracovních sil – ČSÚ											
Zaměstnanost ¹⁾	<i>prům. v tis.osob</i>	5 139	5 222	5 294	5 303	5 235	5 213	5 276	5 287	5 291	5 299
	<i>růst v %</i>	1,9	1,6	1,4	0,2	-1,3	-0,4	1,2	0,2	0,1	0,2
Zaměstnanci ²⁾	<i>prům. v tis.osob</i>	4 257	4 327	4 396	4 412	4 351	4 387	4 442	4 452	4 456	4 463
	<i>růst v %</i>	2,1	1,7	1,6	0,4	-1,4	0,8	1,2	0,2	0,1	0,2
Podnikatelé ³⁾	<i>prům. v tis.osob</i>	882	894	897	891	884	826	834	834	835	836
	<i>růst v %</i>	1,0	1,4	0,4	-0,8	-0,7	-6,5	0,9	0,0	0,0	0,2
Nezaměstnanost	<i>prům. v tis.osob</i>	211	156	122	109	137	150	137	139	131	125
Míra nezaměstnanosti	<i>průměr v %</i>	4,0	2,9	2,2	2,0	2,6	2,8	2,5	2,6	2,4	2,3
Dlouhodobá nezaměstnanost	<i>prům. v tis.osob</i>	89	54	37	33	30	41
Pracovní síla	<i>prům. v tis.osob</i>	5 350	5 377	5 415	5 412	5 372	5 364	5 413	5 426	5 422	5 424
	<i>růst v %</i>	0,8	0,5	0,7	-0,1	-0,7	-0,2	0,9	0,2	-0,1	0,1
Populace ve věku 20–64 let	<i>prům. v tis.osob</i>	6 510	6 456	6 414	6 383	6 355	6 315	6 407	6 428	6 415	6 408
	<i>růst v %</i>	-0,9	-0,8	-0,7	-0,5	-0,4	-0,6	1,5	0,3	-0,2	-0,1
Zaměstnanost / Populace 20–64	<i>průměr v %</i>	78,9	80,9	82,5	83,1	82,4	82,6	82,3	82,2	82,5	82,7
Míra zaměstnanosti 20–64 let ⁴⁾	<i>průměr v %</i>	76,7	78,5	79,9	80,3	79,7	79,9	79,4	79,2	79,3	79,4
Prac. síla / Populace 20–64 let	<i>průměr v %</i>	82,2	83,3	84,4	84,8	84,5	84,9	84,5	84,4	84,5	84,6
Míra participace 20–64 let ⁵⁾	<i>průměr v %</i>	79,9	80,9	81,7	82,0	81,8	82,3	81,4	81,2	81,4	81,4
Míra participace 15–64 let ⁵⁾	<i>průměr v %</i>	75,0	75,9	76,6	76,7	76,4	76,6	75,4	74,9	74,7	74,7
Registrovaná nezaměstnanost – MPSV											
Počet nezaměstnaných	<i>prům. v tis.osob</i>	406	318	242	212	259	280	243	243	228	223
Podíl nezaměstnaných osob	<i>průměr v %</i>	5,6	4,3	3,2	2,8	3,5	3,8	3,3	3,3	3,1	3,0

Trh práce ČR (2)

Mzdy a platy – ČSÚ											
Průměrná hrubá měsíční mzda											
Nominální	Kč měsíčně	27 764	29 638	32 051	34 578	35 662	37 839	39 561	41 305	43 056	44 613
	růst v %	4,4	6,7	8,1	7,9	3,1	6,1	4,6	4,4	4,2	3,6
Reálná	Kč 2015	27 571	28 747	30 438	31 928	31 898	32 592	30 366	30 356	31 006	31 491
	růst v %	3,7	4,3	5,9	4,9	-0,1	2,2	-6,8	0,0	2,1	1,6
Medián měsíčních mezd	Kč měsíčně	23 692	25 398	27 561	29 439	30 528	32 444
	růst v %	5,7	7,2	8,5	6,8	3,7	6,3
Objem mezd a platů	růst v %	5,7	9,2	9,6	7,8	0,2	6,6	6,0	6,2	3,9	4,0
Produktivita práce	růst v %	0,9	3,6	1,8	2,8	-4,2	3,2	-0,9	2,3	3,0	2,3
Jednotkové náklady práce	růst v %	3,0	3,5	6,1	4,3	7,7	2,3	2,9	1,7	0,8	1,6
Náhrady zaměstnancům / HDP	%	41,7	42,8	44,3	44,7	46,1	45,7	44,3	43,6	42,8	42,5

Tabulka 3: Výdělků zaměstnanců z Ukrajiny

údaje za 1. polovinu roku 2021

		Průměr	1. decil	1. kvartil	Medián	3. kvartil	9. decil
Ukrajinci	Kč/měsíc	29 871
Mzdová sféra	Kč/měsíc	29 477	16 486	19 395	26 076	34 179	43 051
Platová sféra	Kč/měsíc	45 337	20 171	28 867	39 322	55 021	79 076
Celkem ČR	Kč/měsíc	40 054
Mzdová sféra	Kč/měsíc	39 332	18 974	24 648	32 590	43 943	63 007
Platová sféra	Kč/měsíc	43 232	25 078	32 134	39 950	49 346	64 045

Zdroj: Informační systém o průměrném výdělku. Výpočty MF ČR.

Nezaměstnanost

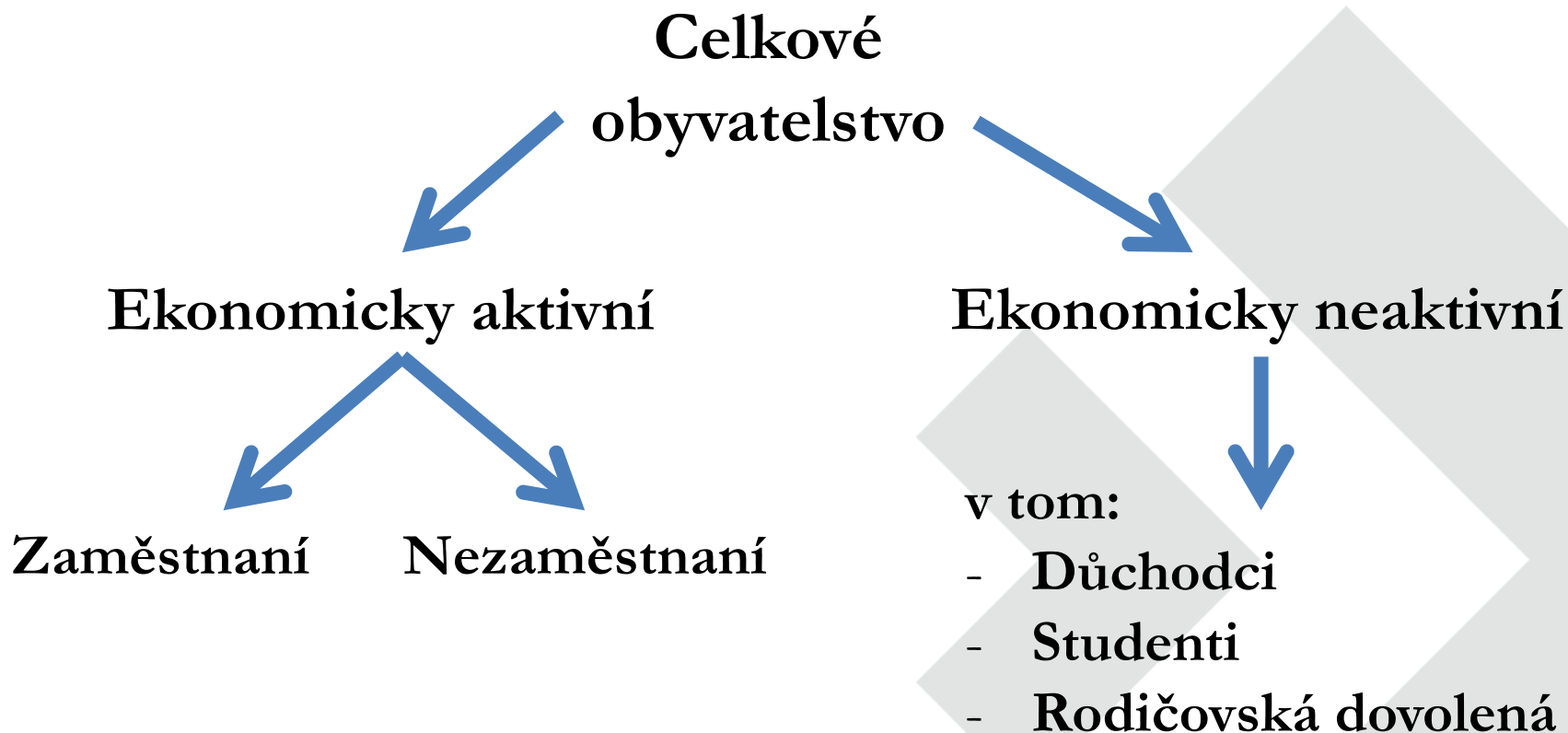
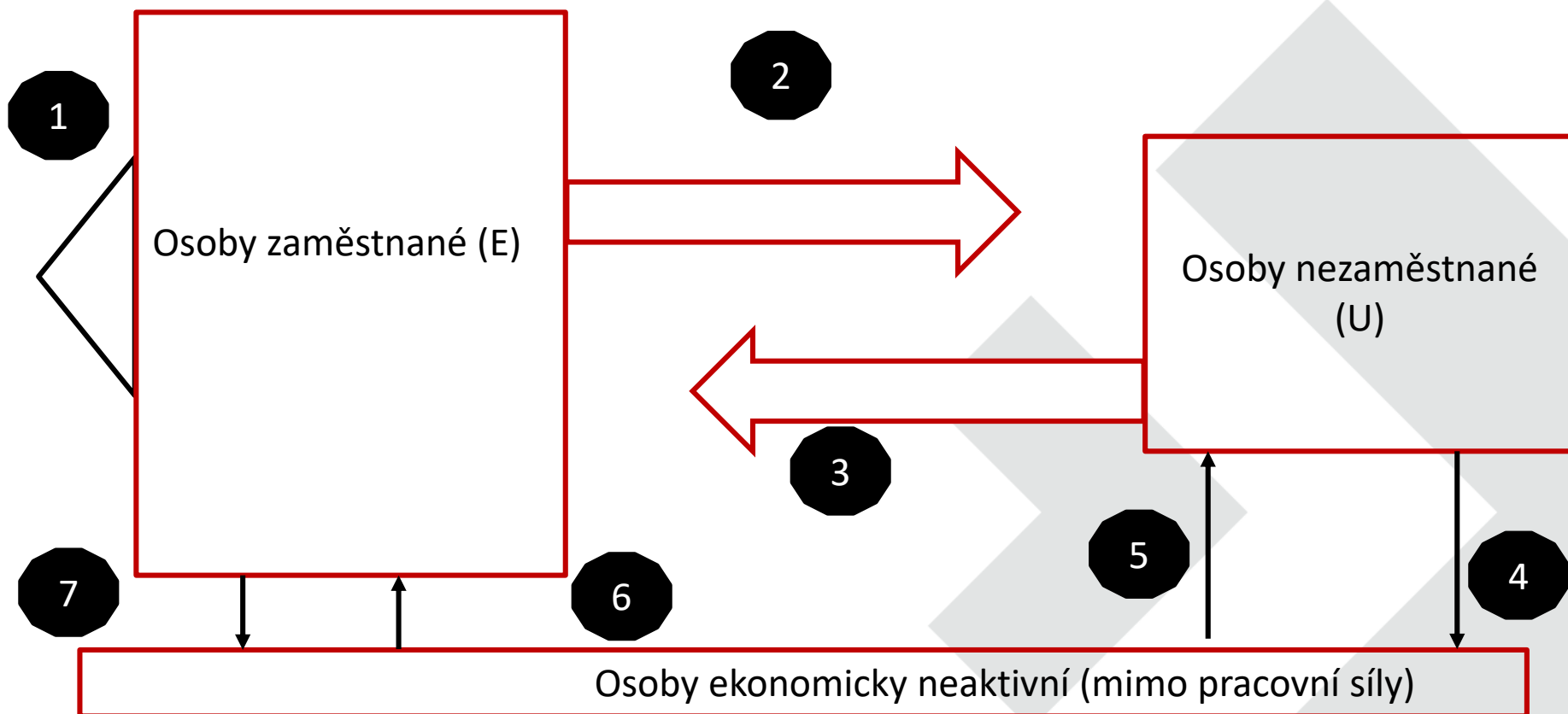
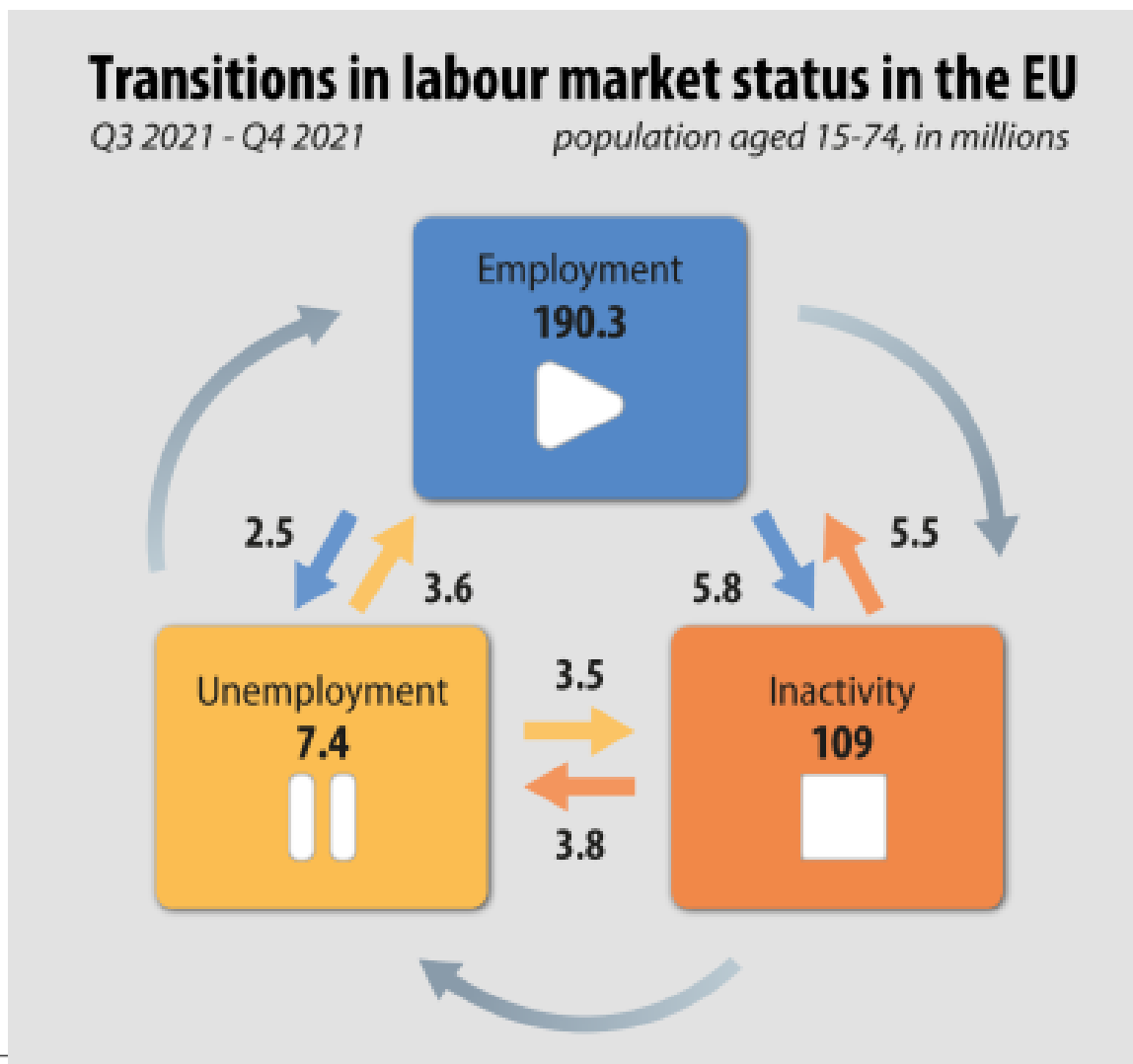

Schéma modelu vztahů na trhu práce

Trh práce EU 2021 dle Eurostatu

Ukazatele nezaměstnanosti

- Měření nezaměstnanosti:

$$u = \frac{U}{L + U} * 100$$

u = míra nezaměstnanosti v procentech

U = počet nezaměstnaných

L = počet zaměstnaných

Míra nezaměstnanosti je procento nezaměstnaných z ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Příklad

Zadání:

Celkový počet obyvatelstva = 12 mil. obyvatel,
nezaměstnaných = 580 000, studentů = 300 000,
zaměstnaných = 6 mil. obyvatel

Vypočítejte:

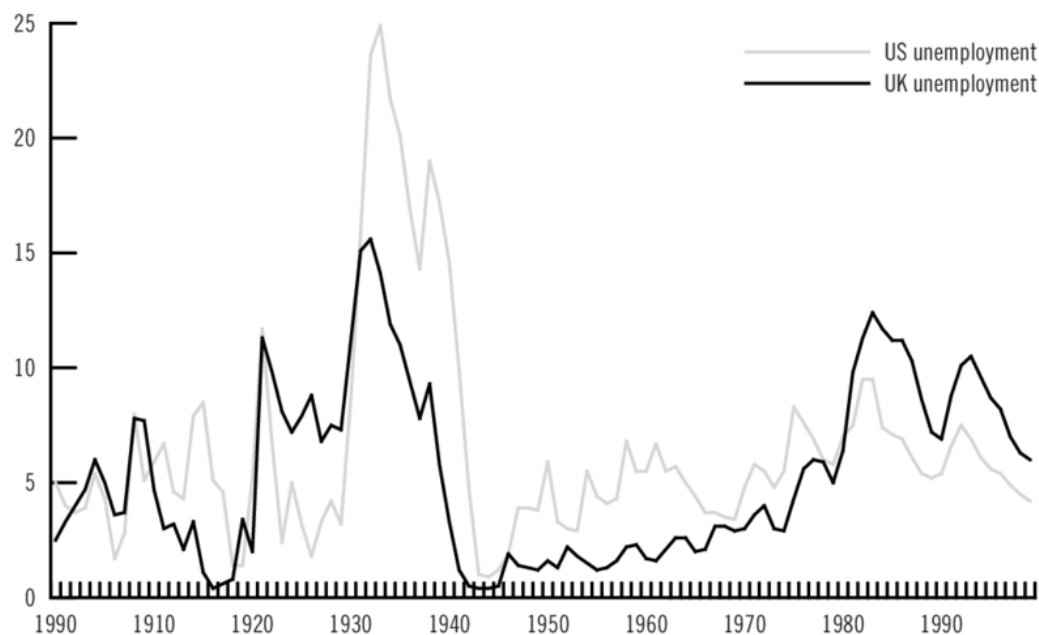
1. Počet ekonomicky neaktivních obyvatel
2. Míru nezaměstnanosti

Velká deprese

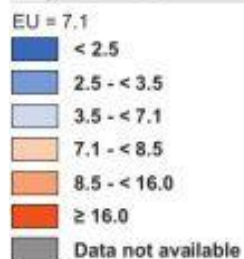
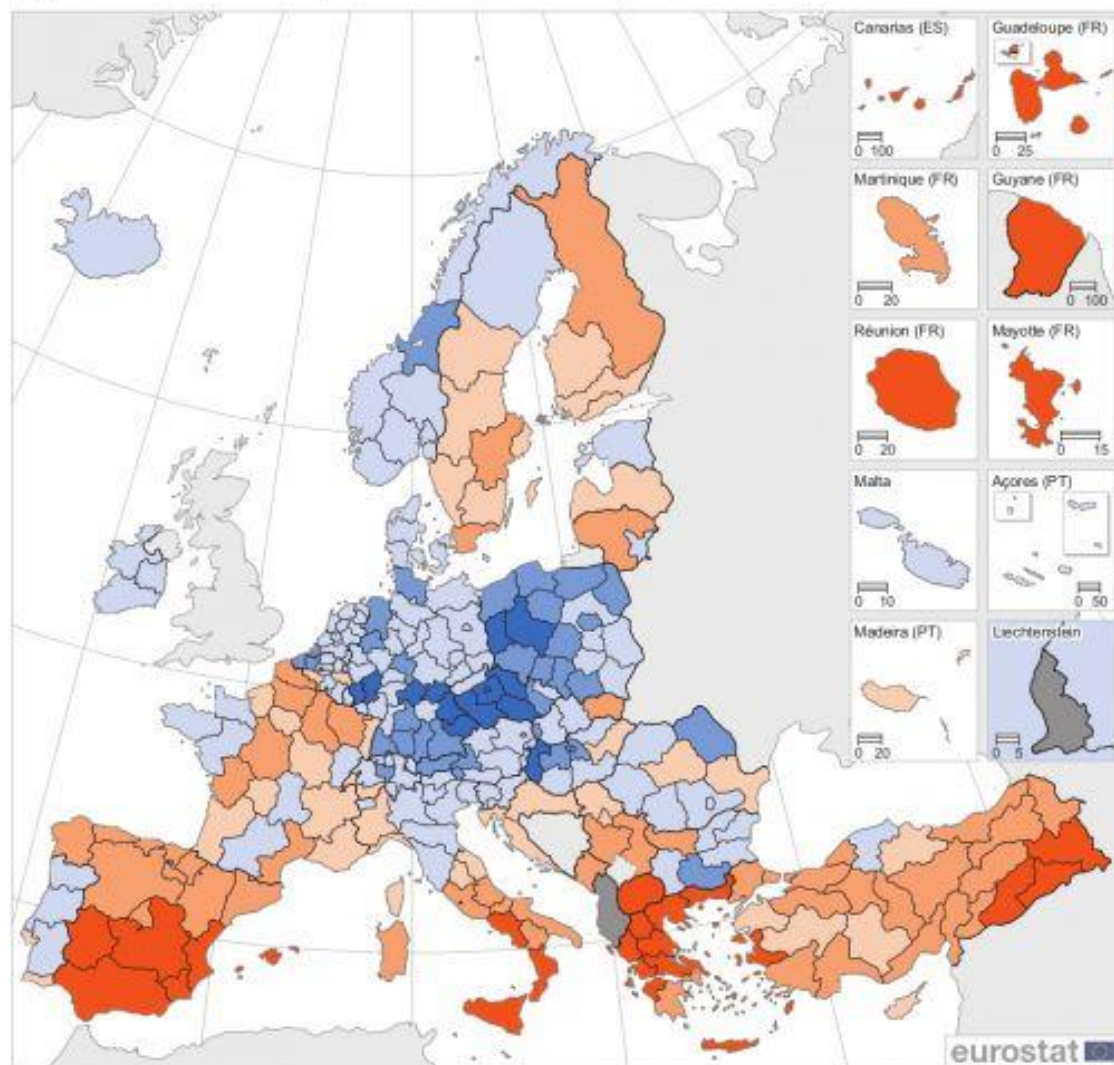

Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz (J.M.Keynes) v roce 1936 - kniha reakcí na velkou hospodářskou krizi.

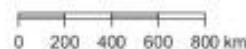
Velká hospodářská krize (světová **hospodářská krize** nebo **velká deprese**) - celosvětově rozsáhlá **hospodářská krize** následující po propadu akcí na americké burze (Wall Streetu) v říjnu 1929. Ovlivnila světové hospodářství ve 30. letech a byla největší ekonomickou krizí 20. století.

Unemployment rate, 2020
(%, people in the labour force aged 15-74 years, by NUTS 2 regions)

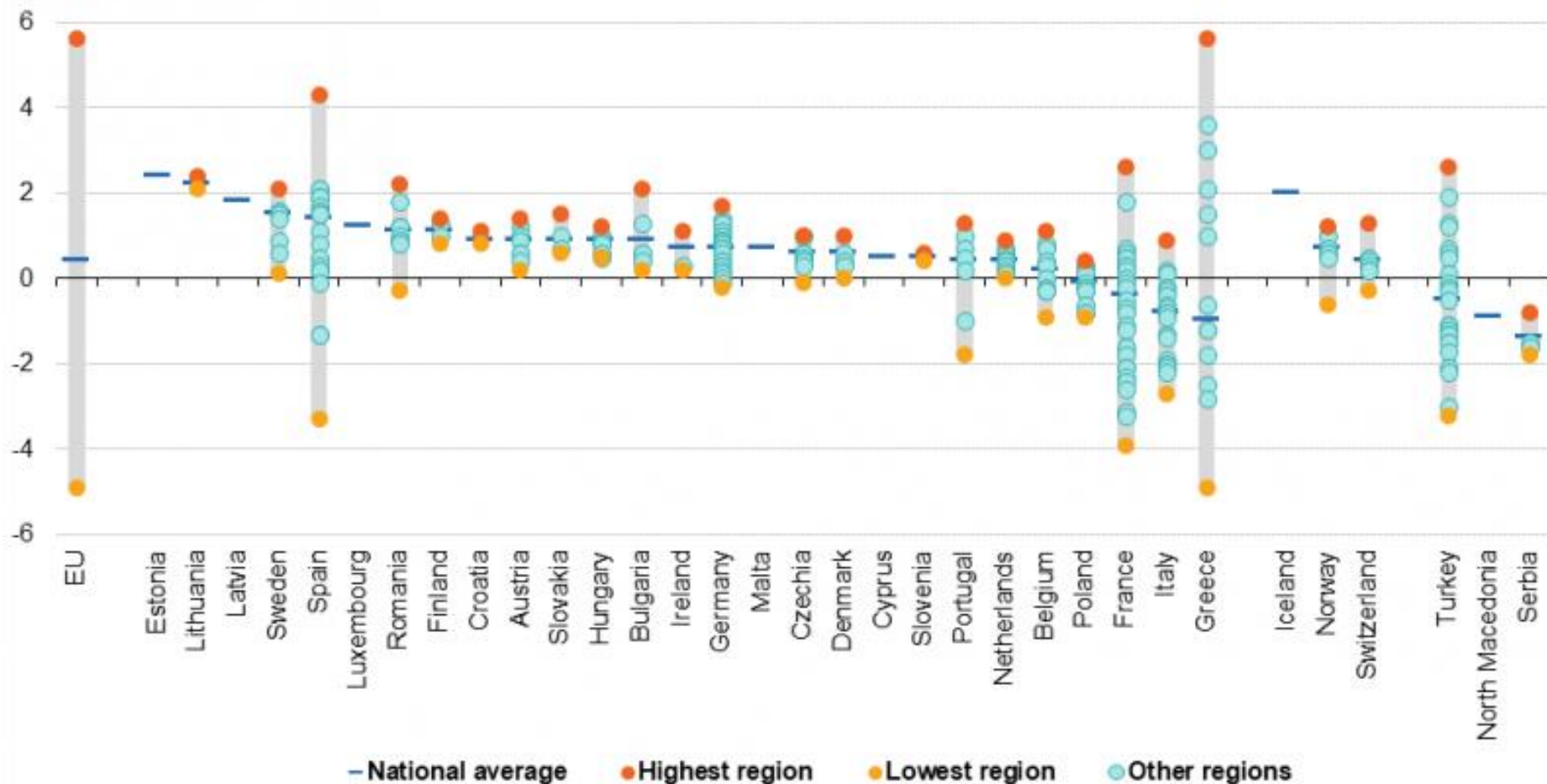
Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat — GISCO, 05/2021

Trh práce v regionech EU - statický pohled

Annual change in the unemployment rate, 2020

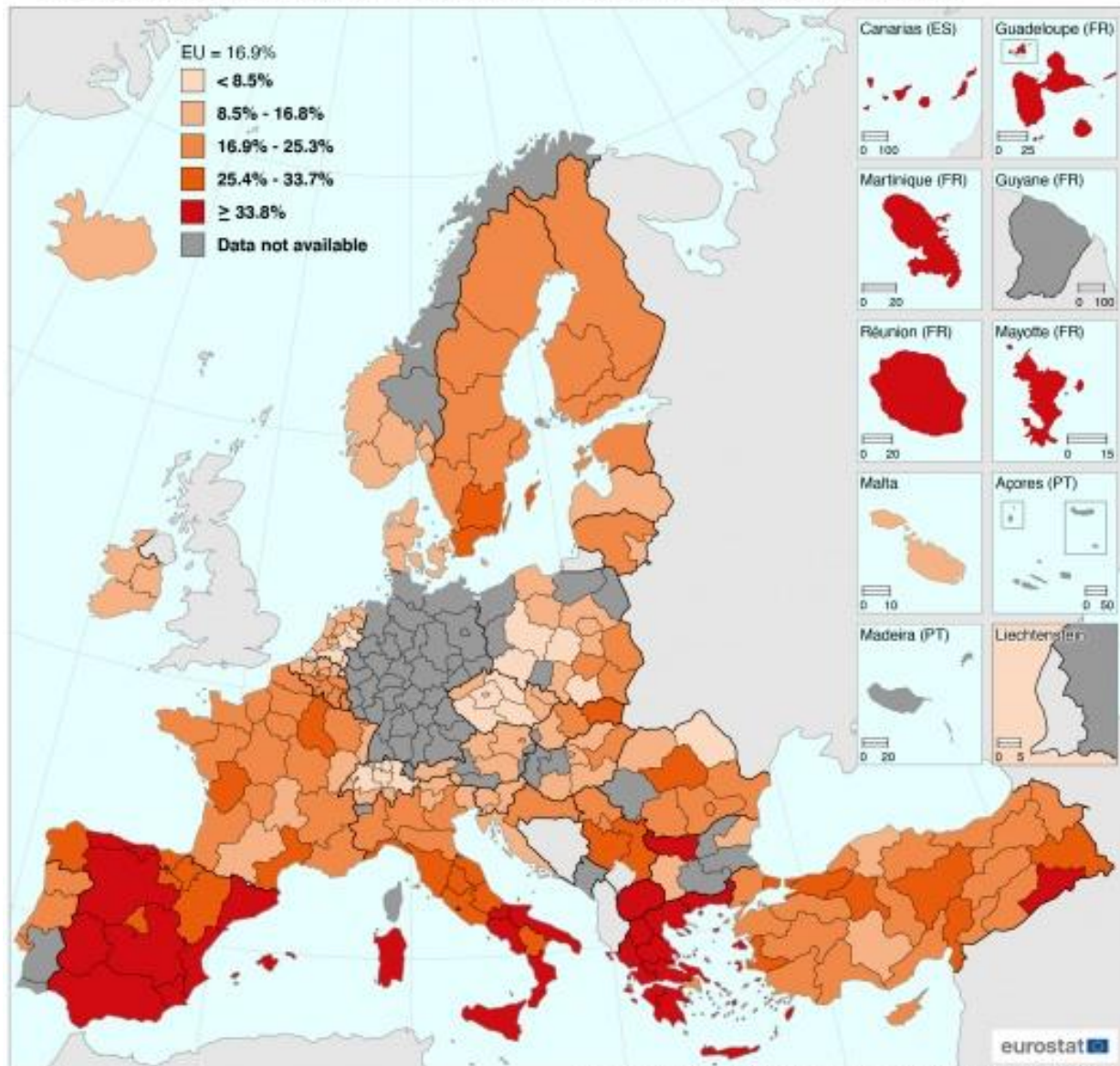
(percentage points, people in the labour force aged 15-74 years, by NUTS 2 regions)

Note: ranked on the national average. Germany and Iceland: break in series. Niederbayern (DE22), Oberpfalz (DE23), Oberfranken (DE24), Unterfranken (DE26), Bremen (DE50), Kassel (DE73), Koblenz (DEB1), Trier (DEB2), Saarland (DEC0) and Chemnitz (DED4): not available (incomplete data). Åland (FI20): not available.

Source: Eurostat (online data code: lfst_r_lfu3rt)

Youth unemployment rate, 2020 (share of labour force aged 15-24 years, by NUTS 2 regions)

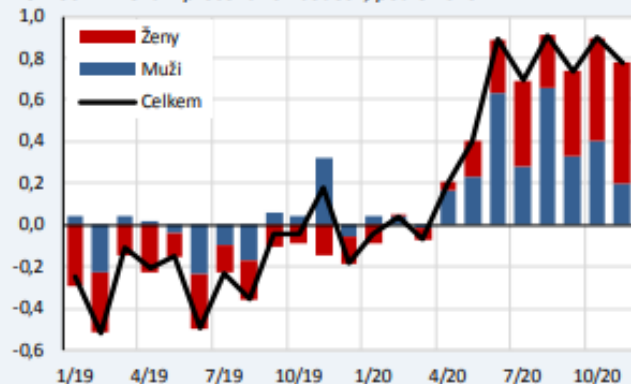
Riziková skupina – mladí bez praxe, absolventi

Note: For some regions data are not available due to very low reliability
Source: Eurostat (online data code: ifst_r_ifu0rt)

Trh práce vs. COVID-19 v ČR

Graf 3: Míra nezaměstnanosti

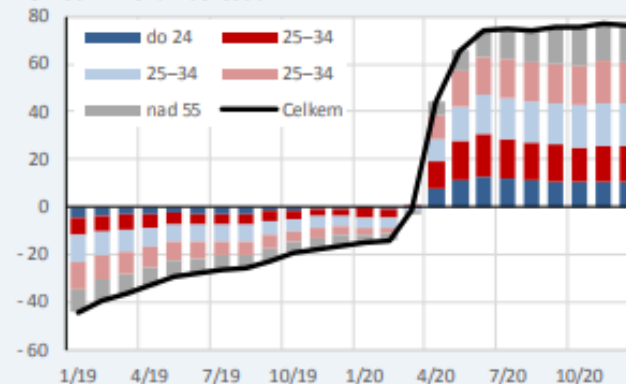
meziroční změna v procentních bodech, podle VŠPS

Zdroj: ČSÚ. Výpočty MF ČR.

Graf 4: Počet registrovaných nezaměstnaných

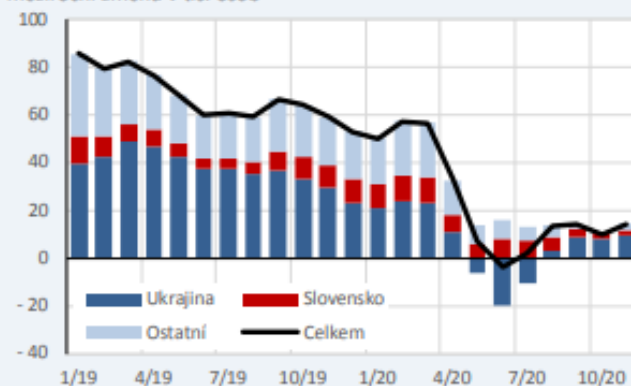
meziroční změna v tis. osob

Zdroj: MPSV. Výpočty MF ČR.

Graf 5: Počet zaměstnaných cizinců v ČR

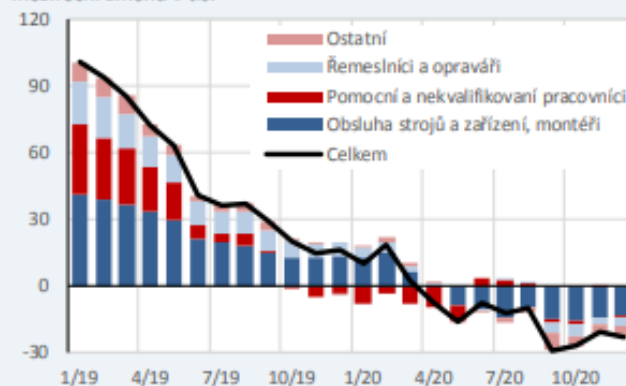
meziroční změna v tis. osob

Zdroj: MPSV. Výpočty MF ČR.

Graf 6: Volná pracovní místa

meziroční změna v tis.

Zdroj: MPSV. Výpočty MF ČR.

Typy nezaměstnanosti

1. Frikční nezaměstnanost

- Časový nesoulad mezi hledáním nové práce
- Dočasný jev

2. Strukturální nezaměstnanost

- Nesoulad mezi poptávkou a nabídku práce
- V souvislosti se strukturálními změnami v ekonomice

3. Cyklická nezaměstnanost

- Přebytek nabídky nad poptávkou po práci
- Spojena s cyklickým vývojem ekonomiky

Přirozená míra nezaměstnanosti

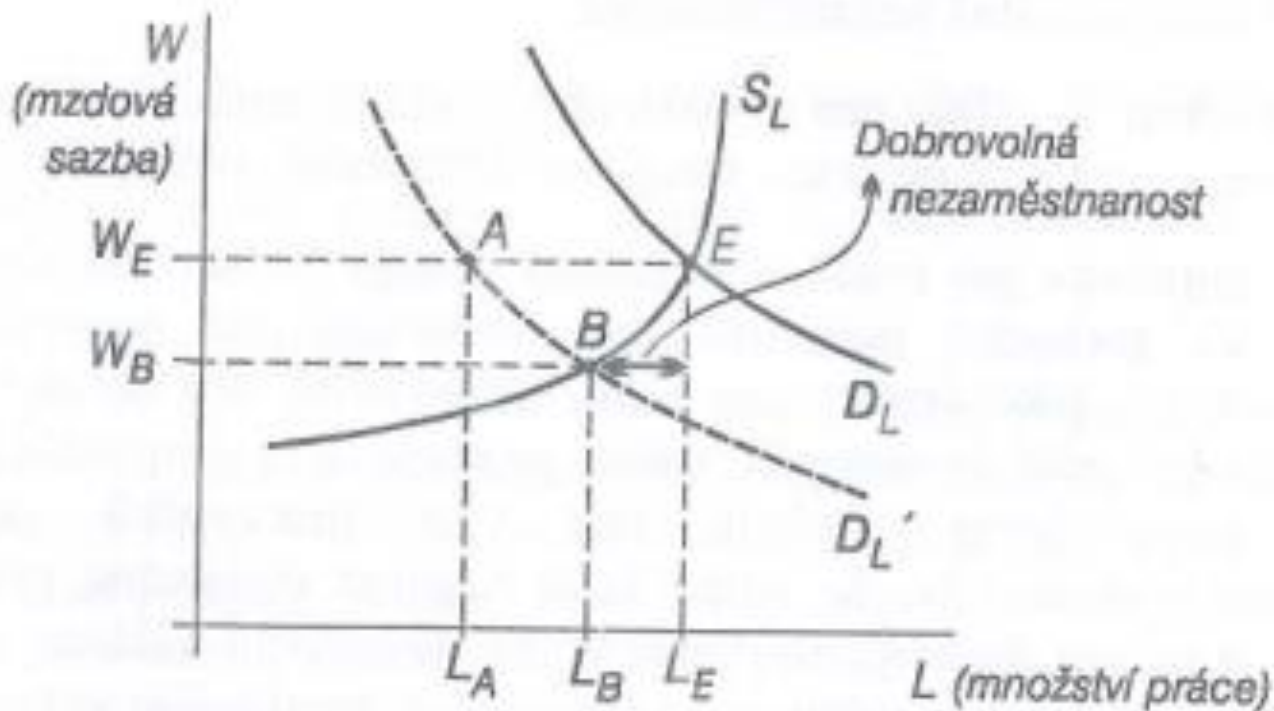
- **Plná zaměstnanost**
 - Zaměstnanost při plném výkonu ekonomiky na hladině potenciální produktu.
- **Přirozená míra nezaměstnanosti = u^***
 - Při plné zaměstnanosti
 - Při hladině potenciálního produktu
 - Mimo cyklickou nezaměstnanost (pouze strukturální a frikční nezaměstnanost)

Přirozená míra nezaměstnanosti

- Faktory, které ovlivňují přirozenou míru nezaměstnanosti:
 - **Demografické**
(mladší ročníky x starší ročníky, migrace)
 - **Vládní politika**
(rozhodnutí o výši podpory v nezaměstnanosti)
 - **Strukturální změny v ekonomice**
(útlumy a expanze odvětví)

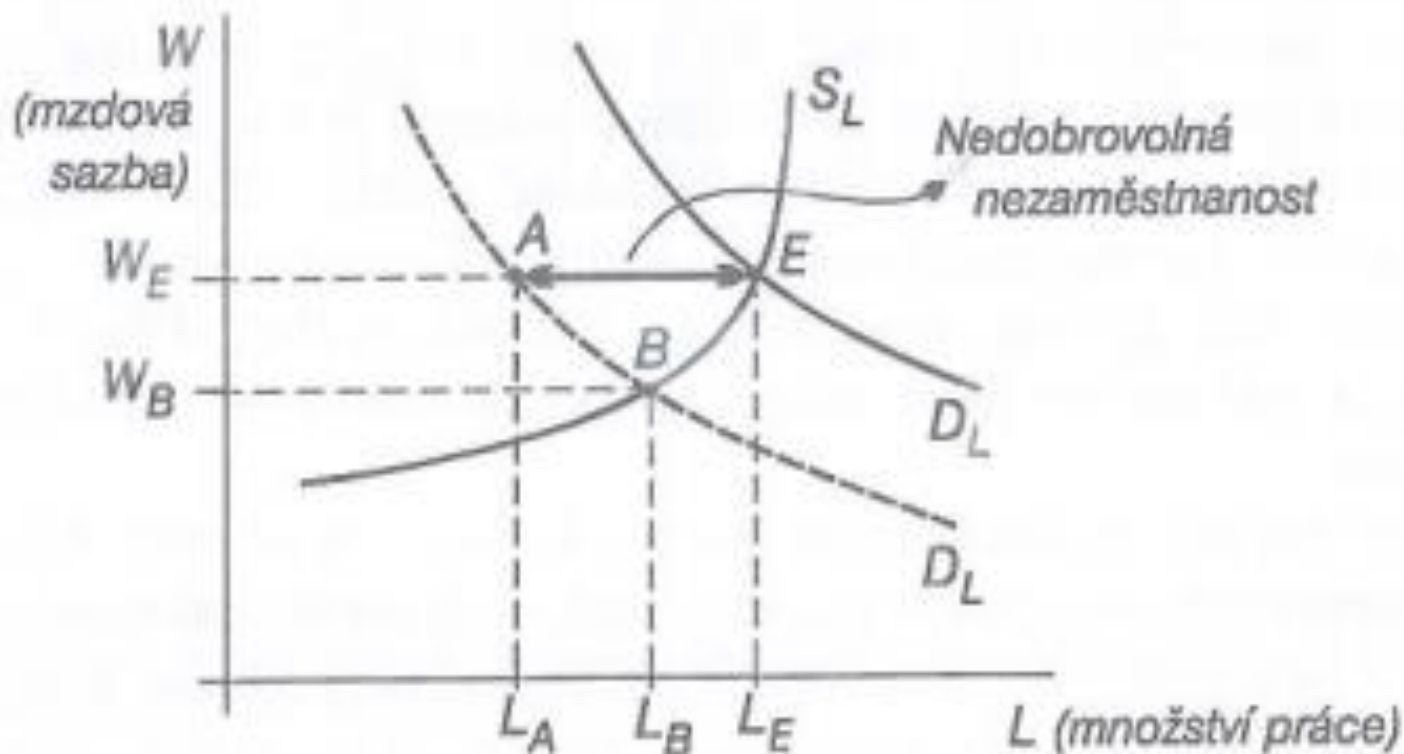
Nezaměstnanost

- Dobrovolná nezaměstnanost
 - pružné nominální mzdové sazby

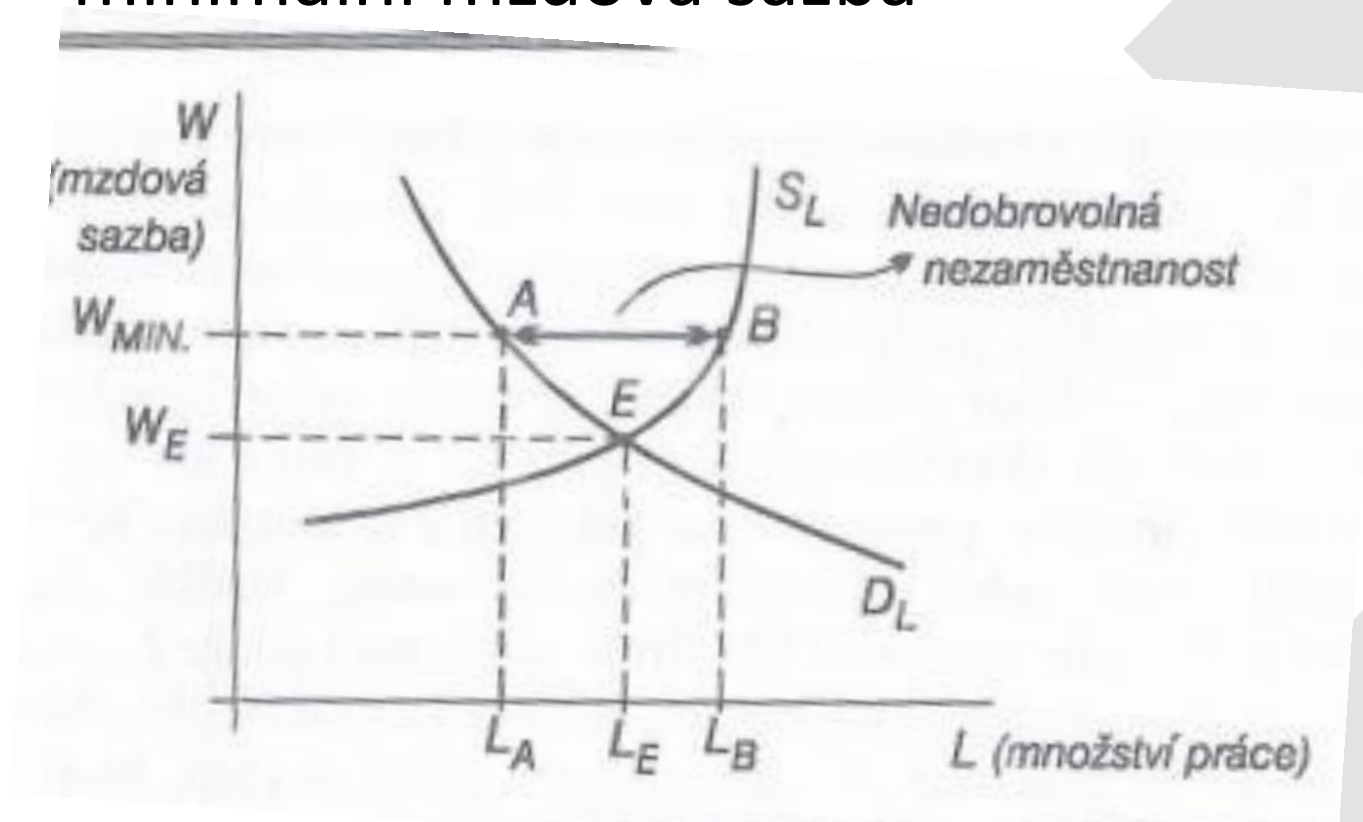
Nezaměstnanost

- **Nedobrovolná nezaměstnanost**
 - nepružné nominální mzdové sazby

Nezaměstnanost

- Nedobrovolná nezaměstnanost
 - minimální mzdová sazba

Dopady nezaměstnanosti

1. Ekonomické dopady

– Okunův zákon

- Je-li skutečná míra nezaměstnanosti o 1 procentní bod nad úrovní přirozené míry nezaměstnanosti, skutečný produkt bude o 2 procentní body pod svou potenciální úrovní.

2. Sociální dopady

- Kriminalita, alkoholismus, sebevraždy
- Tzv. dlouhodobá nezaměstnanost

Dlouhodobá nezaměstnanost = velký problém

Regions with lowest and highest long-term unemployment shares in 2020, %

Long-term unemployment share (15 – 74 years old)					
Lowest			Highest		
1	Prague (CZ)	(11.0)	1	Mayotte (FR)	(83.9)
2	Stockholm (SE)	11.5	2	Epirus (EL)	75.8
3	Śląskie (PL)	(12.8)	3	North-West (BG)	73.5
4	West Sweden (SE)	13.0	4	Central Macedonia (EL)	72.8
5	North and East Finland (FI)	13.3	5=	Attica (EL)	71.4
6	Zealand (DK)	(13.6)		Guadeloupe (FR)	71.4
7	Małopolskie (PL)	(14.1)	7	Thessaly (EL)	70.9
8	Småland and islands (SE)	(14.2)	8	East Macedonia, Thrace (EL)	69.6
9	Łódzkie (PL)	(14.5)	9	Western Greece (EL)	68.7
10	South Sweden (SE)	15.1	10	Central Greece (EL)	67.5

() Data with reduced reliability due to sample size.

Source: Eurostat

Politika zaměstnanosti

1. Pasivní politika zaměstnanosti

- tlumení dopadů nezaměstnanosti
- podpory v nezaměstnanosti

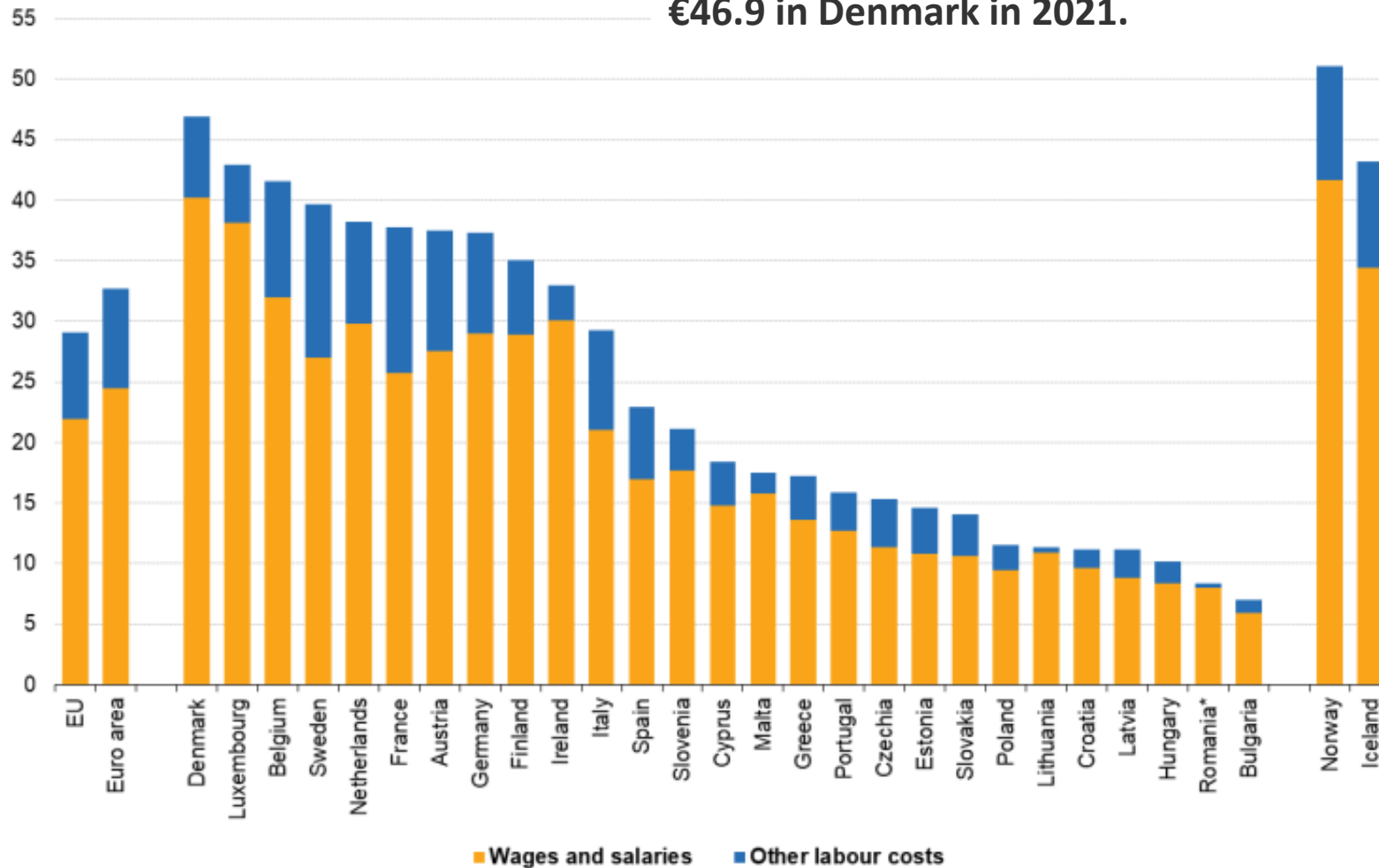
2. Aktivní politika zaměstnanosti

- předcházení nezaměstnanosti
- rekvalifikace, účelová pracovní místa, chráněné dílny

Estimated hourly labour costs, 2021

(€)

Hourly labour costs ranged from €7 in Bulgaria to €46.9 in Denmark in 2021.

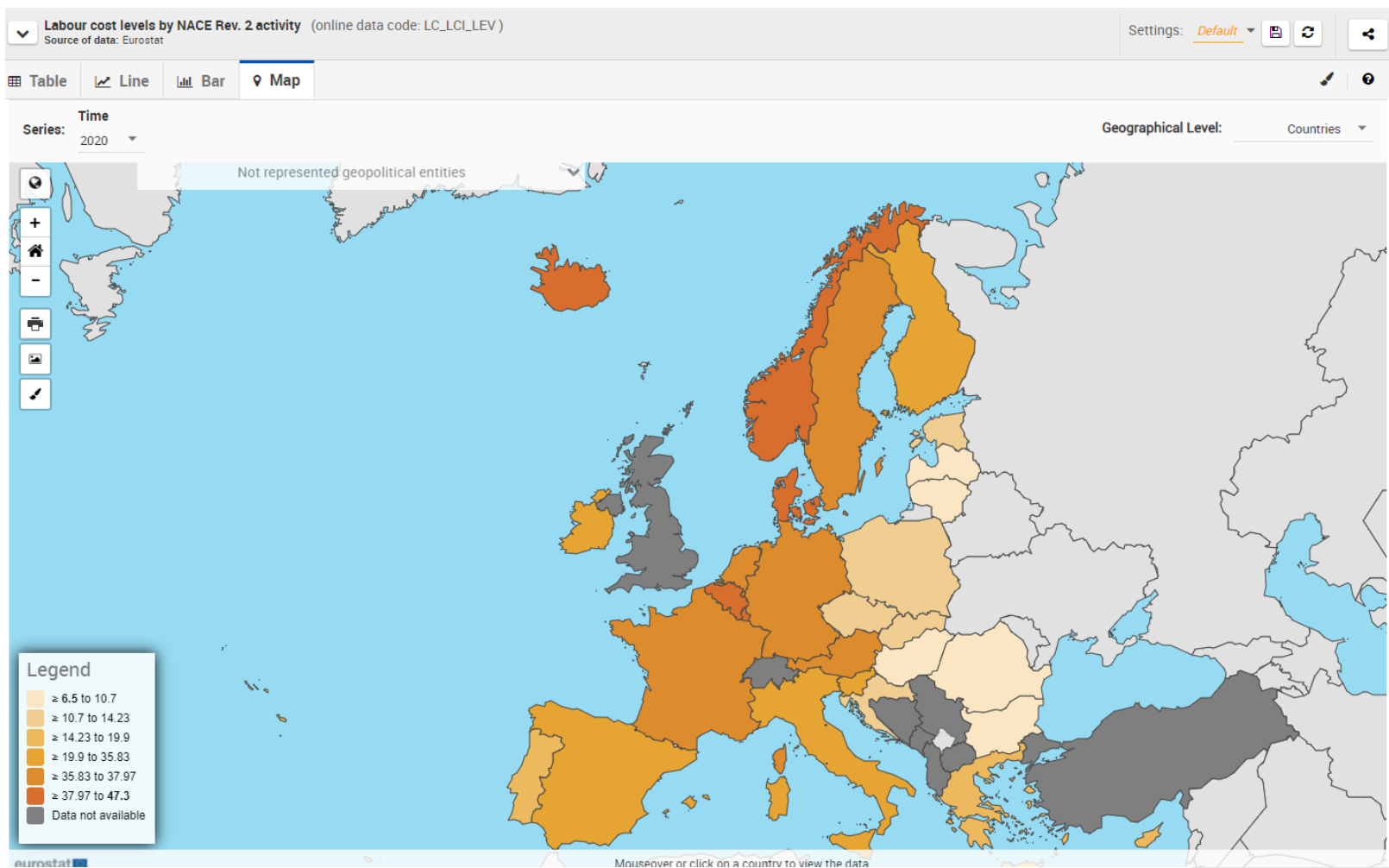

Notes: whole economy (excluding agriculture and public administration); in enterprises with 10 or more employees. Provisional data.

Romania*: The estimates of the wage and salary /non-wage breakdown are not comparable with the periods prior to 2018 due to changes in national legislation.

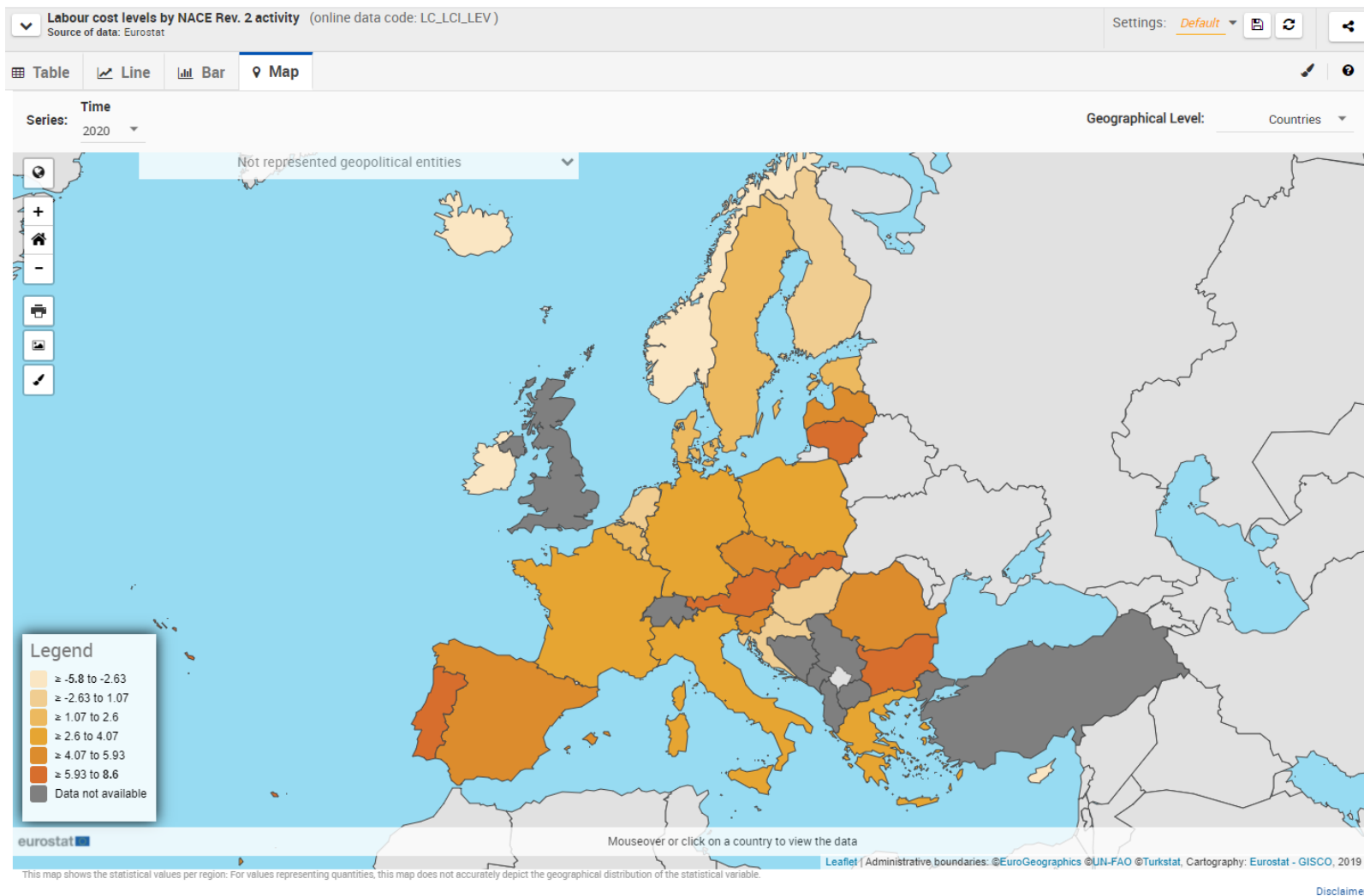
Source: Eurostat (online data code: lc_lci_lev)

Náklady na práci EU – EUR/hodinu

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LC_LCI_LEV_custom_1618610/default/map?lang=en

Dynamický pohled – meziroční změna nákladů na práci EU – EUR/hodinu

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LC_LCI_LEV__custom_1618610/default/map?lang=en

Děkuji za pozornost.

